

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Радослав Радев, д.м., Катедра хирургически болести
на Медицински университет, Варна

на дисертационен труд
**„СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИЕТО НА
ЛОКАЛНИ АНЕСТЕТИЦИ ПРИ ЕСТЕТИЧНИ
ОПЕРАЦИИ НА ГЪРДАТА“**

на **Д-р Милко Илиев Ковачев**

за присъждане на научна и образователна степен „Доктор“ по
научна специалност 7.3 – медицина

Научен ръководител: Доц. д-р Албена Златарева, дм

Научен консултант: Доц. д-р Антон Тонев, дм

Дисертационният труд е обсъден и одобрен за публична официална защита на Катедрен съвет на Катедра „Обща и оперативна хирургия“ на МУ - Варна и съгласно Заповед Р-109-179 / 29.05.2019 год. на Ректора на МУ „Проф. д-р. Параскев Стоянов“- Варна е представен за публична защита.

Рецензията е изготвена според Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ- Варна.

Характеристика, обем и структура на дисертационния труд.

- Съдържание – 2 страници
- Използвани съкращения – 1 страница
- Въведение – 3 страници
- Литературен преглед – 47 страници
- Цел, задачи, материал и методи – 6 страници
- Резултати -18 страници
- Обсъждане - 5 страници

- Изводи -1 страница
- Препоръки – 1 страница
- Приноси -2 страници
- Публикации във връзка с дисертационния труд – 1 страница
- Библиография -16 страници

Дисертационният труд е представен в обем 110 страници и съдържа 17 таблици и 3 фигури. Литературният обзор е представен в обем 47 страници. Литературната справка включва 176 заглавия, от които 2 на български език и 174 на латиница.

Авторефератът е структурира съобразно изискванията и съдържанието му напълно съответства на съдържанието на дисертационния труд.

Биографични данни

Д-р Милко Илиев Ковачев завършва гимназия в гр. София. От 1977 до 1982 г. учи медицина в „Запорожки Медицински Институт“, Република Украйна (СССР). В периода 1986-1991 г. работи в Районна болница гр. Ихтиман като хирург. Придобива специалности по „Обща хирургия“ (1991 г.) и по „Пластична и реконструктивна хирургия“ (2001 г.). Работил е в Клиника Изгаряния и пластична хирургия, МБАЛСМ „Пирогов“ и Медицински център по пластично-естетична хирургия „Д-р Николай Георгиев“. В момента работи като пластичен хирург в МБАЛ “Skin Systems”, село Доганово.

Актуалност на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е съвременна и дисертабилна. Естетичната хирургия заема съществен дял от пластичната хирургия на лицето и тялото. Сред тях една от най-извършваните естетически интервенции в световен мащаб е корекцията на гърдите. За извършването на тези оперативни интервенции от съществено значение е предоперативната подготовка и методите на обезболяване. При съвременните хирургични интервенции локалните анестетици намират широко приложение в естетичната медицина с цел по-добро обезболяване и по-бърз възстановителен период, затова и в настоящата научна работа са проследени и сравнени по определени показатели три локални анестетика: лидокаин, ропивакаин и хирокаин. Дисертационният труд дискутира актуална тема с цел оптимизация на приложението на методите за постоперативна аналгезия в естетичната хирургия.

Литературен обзор

В литературния обзор подробно са описани методите на локална анестезия и притежава много добра познавателна стойност. Акцентирано е върху следните главни теми: „Анестезия“, „Аугментационна мамопластика“, „Проучвания в областта на прилагането на локална анестезия в аугментационната мамопластика“. Извършено е подробно описание на фармакокинетиката и фармакодинамиката на локалните анестетици, както и възможните странични ефекти от приложението им. Детайлно е разгледано мястото на локалната анестезия в пластичната хирургия. Авторът подробно е разгледал мястото на периоперативната интеркостална и постоперативната паравертебрална блокада при извършване на аугментационната мамопластика. В литературния обзор подробно са описани видовете и хирургичната техника, както и възможните странични ефекти и усложнение на пластичните интервенции на гърдата. Направен е обстоен анализ на видовете локални анестетици. Проследени са историческото развитие и общата характеристика на аугментационната мамопластика, като е представен и обзор на връзката между оперативната интервенция и показанията за най-подходящ тип локална анестезия. Определени части от обзора имат пропедевтичен характер, което би могло да се избегне.

Цел, задачи, материал и методи

Дисертантът си поставя ясно формулирана **цел**, а именно: Да се сравнят резултатите при пациенти, на които са приложени локалните анестетици – лидокаин, ропивакаин и хирокаин, съвместно с обща анестезия при извършване на аугментационна мамопластика и съответно аугментация/мастопексия. Целта е доста по-конкретна от заглавието и отразява същината на дисертационния труд.

За постигането ѝ са поставени **четири задачи**, които са добре структурирани и произтичащи от поставената цел, а именно:

1. Да се анализира връзката между действието на анестетика, продължителността му на действие и оценката на изпитваната болка от страна на пациента.
2. Да се анализират взаимовръзките между всички изследвани параметри: възраст, пулс, стойности на артериалното налягане, вид на анестетика, продължителност на действие му и скала на болка, спрямо група пациенти, при които не е приложен локален анестетик и

при които в постоперативния период обезболяването се осъществява само със стандартни нестероидни обезболяващи.

3. Да се определи степента на болково усещане при различните групи пациенти, при които са приложени локалните анестетици лидокаин, хирокаин и ропивакаин и да се установи доколко степента на болка при тях се отличава спрямо контролната група, която е без приложен анестетик.

4. Да се анализират удовлетвореността на пациентите от извършените обезболяващи процедури, както и продължителността на болничния престой на пациентите в зависимост от различните използвани анестетици.

Материал и методи

Дисертационният труд на д-р Ковачев е реализиран в *Клиниката по пластична хирургия* към МБАЛ „Скин Системс” – село Доганово върху клиничен материал от 120 пациенти, при които са извършени естетични хирургични интервенции на гърдите през периода 2013-2016 година. При 80 от тях е извършена аугментационна мамопластика и при 40 аугментация, комбинирана с мастопексия. Представени са включващите и изключващите критерии за аугментационна мамопластика и мастопексия. Изследваните пациенти са разпределени в три групи плюс контролна група, отговарящи на целите на проучването. Авторът е разработил алгоритъм за оценка на постигнатия постоперативен резултат по отношение на контрол на болката и степента на удовлетвореност на пациентите.

За да реши поставените задачи, д-р Ковачев използва статистически методи (описателна статистика, корелационен анализ и регресионен анализ) за обективизиране на постигнатите резултати. Това повишава достоверността на направените изводи и заключения и ги прави статистически значими.

Резултати

Резултатите са представени изчерпателно, подробно илюстрирани и онагледени с таблици и фигури. Дисертантът изследва влиянието на използваните за постоперативно обезболяване лекарствени средства върху степента на болка, изпитвана от пациентите по време на лечението. Проучването е от типа „случай-контрола“ и пациентите са разпределени в 3 експериментални групи, разпределени в зависимост от приложения анестетик, и една контролна група. Проучени са следните показатели: усещане за болка, болничен престой, кростабулационен анализ на болничния престой и степента на изпитваната болка, средно усещане за удовлетвореност на пациентите според вида на използвания анестетик. За да се

проверят възможните връзки между изследваните показатели в извадката, са тествани различни асоциации с помощта на корелационен анализ на Pearson. Проучени са: Връзка между действието на анестетика, неговата продължителност и оценката за степента на изпитваната болка; Взаимовръзки между всички изследвани индикатори в извадката; Взаимовръзки между прилагането на анестетици, броя на дните болничен престой и удовлетвореността на пациентите. Представени са резултати и от регресионен анализ за доказване на причинно следствената връзка между показателите, които повлияват скалата на болката при изследваните пациенти.

Обсъждане

В тази част от дисертацията авторът представя своя анализ и направените заключения. Дискусията следва логиката на проучването и адекватен коментар на получените резултати. На лице е авторското отношение на проучвания проблем и способност за критичен оценка на собствените резултати, съпоставяйки ги с резултатите на други авторски колективи.

Изводи

Авторът в края на дисертационния труд прави 4 извода, които съответстват като решение на поставената цел и задачи. Те произтичат от анализа на собствените получени резултати. Не приемам извод 1, който не конкретен и има описателен характер на методите на изследване.

Препоръки

В края на дисертационния труд авторът прави две препоръки. Не е ясно към кого са отправени те и какво е тяхното значение за стойността на представения научен труд.

Приноси

Дисертантът е формулирал следните приноси:

1. Приноси с научен характер

1.1. При нашето проучване проследихме световните научни медицински бази Medline, Cochrane dabase, Pub med и др. и не открихме подобно изследване за сравнение между различни анестетици за обезболяване при аугментационна мама(мамо-)пластика.

1.2. Доказа се, че приложението на *Ropivacaine*, действащ 24 часа, е най-удачно за редуциране на болката при интеркостален блок при аугментационна мамапластика или при комбинация от аугментация с мастопексия.

2. Приноси с практически характер

2.1. Като се вземат под внимание бързите темпове, с които се развива пластичната хирургия, смятаме нашето проучване за ефективно, както за лекарските екипи, така и за пациентите, подобряващи външния си вид и самочувствие, тъй като доброто обезболяване по време на и след процедурата ще доведе до по-малко болка, по-голяма удовлетвореност и по-бързо възстановяване за пациента.

2.2. По-краткото пролежаване води до по-голяма финансова ефективност за лечебното заведение, както и до увеличаване на легловия оборот.

2.3. В ежедневната лекарска практика нарастването на удовлетвореността на пациентите от получените здравни услуги и подобряването на качеството на медицинските услуги са от основно значение, тъй като това способства да се постигне и увеличаване на разходната ефективност от прилагането на скъпи процедури и лекарствени средства.

2.4. По-бързото възстановяване на пациентите след дадена медицинска интервенция води до тяхната по-бърза социална интеграция и до връщането им към обичайните занимания, подновяване на работния процес и т.н., което носи социална и икономическа полза за самите пациенти и за обществото в цялост.

Не приемам приноси 1.1 и 2.1. тъй като те имат потвърдителен характер.

Публикации и научна дейност

Авторът е представил 3 публикации във връзка с дисертационния труд, в които е първи автор. Публикациите са от 2017 г. И трите публикации са в българско списание.

Заклучение

Уважаеми членове на научното жури,

Представените дисертационен труд и автореферат представляват собствена разработка на автора и са структурирани съобразно изискванията на ЗРАСРБ и Правилникът за приложението му на МУ-Варна. Д-р Милко Ковачев е опитен и ерудиран специалист. Дисертационният му труд е с научна и практическа стойност и допринася за оптимизиране на постоперативния контрол на болката в естетичната хирургия. Въпреки направените забележки, това ми дава правото да предложа на високо уважаваното

Научно жури да присъди на д-р Милко Ковачев образователна и научна степен „ДОКТОР“.

Варна,
11.09.2019 г.

проф. д-р Р. Радев, д.м.